

Kommunala riktlinjer för alkoholservering

MB 2023–1798

Antagna av miljö- och byggnämnden 2024-03-05 § 23

Dessa ersätter tidigare riktlinjer beslutade av kommunfullmäktige 2012-06-18

Samhällsbyggnadsförvaltningen
MILJÖ- OCH BYGGENHETEN
tel. 0921-620 00
boden.se

**BODENS
KOMMUN**

Innehållsförteckning

Inledning	3
Ansökan om serveringstillstånd	4
Tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten	4
Motivering	4
Tillfälliga serveringstillstånd, festivalarrangemang	5
Motivering	5
Tillfälligt till slutet sällskap	5
Uteserveringar	5
Serveringstider	6
Handläggningstider	6
Avgifter	7
Ansökan	7
Årlig avgift	7
Matutbud och kök	7
Kunskapsprov	7
Tillsyn	8
Förebyggande	8
Återhållsam och måttfull alkoholserving	9
Ungdomsmiljöer	9
Motivering	9
Idrottsanläggningar och idrottsevenemang	9
Motivering	10
Restauragrapport	10

Inledning

Alkohollagen (2010:1622) är en skyddslagstiftning, vars syfte är att begränsa alkoholens skadeverkningar. Skyddslagstiftningens syfte ska alltid gå före näringspolitiska ändamål. Förebyggande arbete och tillsyn riktat mot serveringsställen med en yngre målgrupp som kundkrets ska prioriteras.

Miljö- och byggnämnden är ansvarig för att fullgöra kommunens åtaganden enligt alkohollagen och anslutande föreskrifter. Nämnden har delegerat rätten att besluta i alkoholärenden till alkoholhandläggare/miljöinspektör.

Varje enskild kommun ska enligt alkohollagen (2010:1622) 8 kap 9 § utforma riktlinjer för tillståndsgivning inom alkoholområdet. Bodens kommuns alkoholhandläggare handlägger ärenden som gäller serveringstillstånd samt utför tillsyn över verksamheter som söker/innehar serveringstillstånd. Syftet med de kommunala riktlinjerna är att komplettera och tydliggöra otydligheter i alkohollagen, med syfte att ge en likabehandling i kommunen för beslutsfattare, handläggare samt verksamhetsutövare.

Riktlinjerna får inte avvika från alkohollagen eller vara så pass avvikande att dom får karaktären normgivande. Varje enskilt ärende ska präglas av en separat bedömning, där beslut motiveras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Lämplighetsprövningen enligt 8 kap 12 § baseras på fastställda kriterier som är objektiva och tydliga i lag/föreskrifter.

Bodens kommun vill i dialog och samverkan tillsammans med restaurangbranschen, berörda aktörer samt berörda myndigheter tillsammans verka för en trygg och säker restaurangmiljö med ansvarsfull alkoholservering som grund.

Bodens kommuns riktlinjer för serveringstillstånd tar särskilt fasta på vad som ska gälla beträffande ansvarsfull alkoholservering, förebyggande arbete, risken för olägenheter, i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, återhållsam alkoholservering serveringslokaler, matutbud, serveringstider, uteserveringar, ungdomsmiljöer, särskilda evenemang, tillfälligt serveringstillstånd, tillsyn, restaurangrapporter samt handläggningstider.

Ansökan om serveringstillstånd

Ansökan om serveringstillstånd görs på Bodens kommuns hemsida via E-tjänst eller via blankett. Till ansökan ska bifogas de handlingar som krävs enligt anvisningarna på hemsidan. Handläggningen påbörjas inte förrän ansökningsavgiften är betald. Det är sökandes ansvar att se till att samtliga handlingar kommer in.

Remisser skickas till:

- Polismyndigheten, sökandes vandel, samt i övrigt lämpligheten för den planerade verksamheten, i enlighet med inlämnad verksamhetsbeskrivning. Remissförfrågan till Polismyndigheten är obligatorisk.
- Räddningstjänsten, lokalens lämplighet ur brandsäkerhetssynpunkt.
- Skatteverket, sökandes ekonomiska lämplighet.
- Kronofogden, sökandes ekonomiska lämplighet.
- Andra remissinstanser efter behov.

Tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten

- Tillfälligt serveringstillstånd får inte beviljas för mer än åtta (8) gånger eller längre tid än två månader i sträck. Tillfälliga serveringstillstånd förutsätter att det inte rör sig om regelbundet återkommande verksamheter på platsen. En och samma sökande kan maximalt beviljas två tillfälliga serveringstillstånd i samma lokal per år.
- Återkommande ansökningar om tillfälliga serveringstillstånd ska i sådana fall ansöka om stadigvarande serveringstillstånd.

Motivering

Kraven för att beviljas ett tillfälligt serveringstillstånd och stadigvarande serveringstillstånd skiljer sig åt. För tillfälliga serveringstillstånd är kraven på kök och matutbudet betydligt lägre, även svårighetsgraden och omfattningen av Folkhälsomyndighetens kunskapsprov. Således är det viktigt att det finns en gräns på mängden samt frekvensen på antalet tillfälliga serveringstillstånd. Detta för att säkerställa en lika konkurrens mellan verksamhetsutövarna i kommunen.

Tillfälliga serveringstillstånd, festivalarrangemang

Beroende på festivalens/evenemangets karaktär och inriktning kan servering av spritdrycker nekas.

Motivering

Servering av spritdrycker ökar risken för en högre berusningsnivå. Med en högre berusning ökar riskerna för alkoholpolitiska olägenheter, ökad risk för våldsbrott. Alkoholen är sedativ (hämningarna minskar), vilket innebär att man gör saker i ett berusat tillstånd man inte skulle ha gjort i ett mindre påverkat tillstånd. Detta medför ökade psykosociala samt samhällsekonomiska kostnader i form av främst våldsbrott, men även fylleri. Detta medför att främst Polismyndigheten/ordningsvakter samt sjukvården blir överbelastade dom aktuella tillfällena, vilket för med sig att allmänheten blir lidande av detta. Under festivalhelger är det mycket ungdomar i rörelse, vilka Alkohollagen särskilt syftar till att skydda.

Tillfälligt till slutet sällskap

Slutet sällskap innebär en begränsad krets personer som har ett gemensamt intresse i en förening, företag eller annat sammanhang utöver den tillställning där alkoholdrycker serveras. Arrangören ska i förväg ha kännedom vilka personer som kommer att delta vid arrangemanget. Lagad mat eller tillredd mat ska tillhandahållas. Servering medges inom normtiden, klockan 11.00 – 01.00.

Maximalt åtta (8) tillfällen kan beviljas per ansökan. Tillfällena måste äga rum inom fyra månader från första serveringstillfället.

Uteserveringar

För uteserveringar gäller samma premisser som för det ordinarie serveringstillståndet. Vid risk för alkoholpolitiska olägenheter på grund av uteserveringen eller risk för störningar av närboende kan serveringstiden komma att begränsas. Remisser skickas alltid till Polismyndigheten samt i vissa fall till räddningstjänsten eller annan remissinstans.

Serveringstillståndet för uteserveringen gäller tills vidare vid beviljandet, så vida det inte rör sig om en tillfällig specifik tidsperiod. Tillstånd för nyttjande av offentlig plats söks årligen hos Polismyndigheten, som inhämtar yttranden från andra myndigheter och förvaltningar innan beslut fattas. Sker det förändringar av nyttjanderätten till marken eller andra premisser som påverkar uteserveringen måste tillståndshavaren ansöka om nytt/förändring av beviljat serveringstillstånd.

Följande premisser gäller för uteserveringar:

- Serveringsytan ska till största del vara möblerad.

- Det ska för gästerna och allmänheten tydligt framgå vilka ytor som är serveringsyta, d.v.s. vara tydligt avgränsad.
- Serveringsytan ska enkelt kunna överblickas av serveringspersonalen.
- Utesserveringen ska uppfylla tillgänglighetskraven.

Fristående uteserveringar, så kallade satellitserveringar, är inte godkända. Utesserveringen ska ligga i direkt anslutning till serveringslokalen, maximalt 15 meter ifrån, enligt gällande praxis.

Serveringstider

Enligt alkohollagen får servering av alkohol tidigast börjas serveras klockan 11.00 och ska avslutas senast klockan 01.00, även kallat normtiden. Kommunen får dock förordna om andra tider. I Bodens kommun gäller: alkoholserveringen ska avslutas senast klockan 01.00 söndag – torsdag samt klockan 03.00 fredag, lördag, trettondagsafton, skärtorsdag, påskdagen, valborgsmässoafton, dagen före Kristi himmelfärdsdag, juldagen, annandagen samt nyårsafton.

Serveringstid till klockan 03.00:

- Samtlig personal som arbetar som serveringsansvarig personal ska genomgå utbildning i Ansvarsfull Alkoholservering, med godkänt resultat
- Serveringstillståndet kan villkoras med entrévärdar eller förordnade ordningsvakter, villkor sätts i samråd med Polismyndigheten.
- Polismyndighetens, räddningstjänstens och övriga berörda remissinstansers remissvar kommer att ha en avgörande betydelse vid bedömningen.

I Bodens kommun beviljas inte serveringstid före klockan 11.00 och inte efter klockan 03.00.

Handläggningstider

Enligt alkoholförordningen (2010:1636 5§) ska kommunen fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom fyra månader med förlängning ytterligare fyra månader om det är nödvändigt på grund av utredningen. Handläggningstiden påbörjas efter att ansökan bedöms vara komplett. Sökanden kommer att bli delgiven detta skriftligen (post eller mail) från handläggaren som tilldelats ärendet. Bodens kommuns ambitioner för handläggningstider är:

- 90 % av ansökningarna om stadigvarande serveringstillstånd ska beslutas inom 3 månader.
- 90 % av ansökningarna om tillfälligt serveringstillstånd ska beslutas inom sex veckor.
- Tillfälligt till slutet sällskap, tre arbetsveckor
- Övriga ärenden minst två arbetsveckor upptill maximalt åtta arbetsveckor.

Avgifter

Ansökan

I samband med ansökan om serveringstillstånd tas en avgift ut, baserat på vilken typ av ansökan det rör sig om. Avgiften avser prövning/handläggning och betalas inte tillbaka utifall serveringstillstånd inte medges.

Årlig avgift

Årlig avgift avser verksamheterna med stadigvarande serveringstillstånd. Den årliga avgiften baseras på:

- Fast tillsynsavgift.
- Alkoholomsättningen föregående år, med en minimumavgift.
- Taxan indexuppräknas varje år.

Information om aktuell taxa framgår på Bodens kommuns hemsida.

Matutbud och kök

Stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten får endast medges verksamheter som har ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahåller lagad eller på annat sätt tillredd mat. Med detta menas att råvaror på något sätt ska ha förädlats i serveringsställets kök. Matutbudet ska vara brett och allsidigt, d.v.s. ett antal förrätter, varmrätter samt efterrätter. Ny matlagningsteknik som exempelvis sous-vide-teknik ska inte ensamt utgöra ett hinder för att en verksamhet beviljas serveringstillstånd. Det är den allmänna och samlade bedömningen av matutbudet och miljön som ska vara avgörande om man uppfyller alkohollagens krav, enligt 8 kap 15 §. Efter klockan 23.00 får matutbudet begränsas till ett antal enklare rätter.

Kunskapsprov

Alkohollagen ställer krav på att den som söker serveringstillstånd ska ha kunskaper om alkohollagen och anslutande föreskrifter som krävs för att utöva den aktuella serveringsverksamheten. Kunskapsprovet är framtaget av Folkhälsomyndigheten. Förändras kretsen av personer med betydande inflytanden (PBI) bör nya PBI:er genomgå provet.

Exempel på PBI:er är operativt ansvarig, styrelseledamot eller aktieägare (min 25 % aktieinnehav)

Det är mycket viktigt att kunskaper om alkohollagens regler och anslutande föreskrifter finns aktuella hos tillståndshavare. Detta med anledning av skyddslagsaspekten som är det primära syftet med alkohollagen.

Undantag från kravet på kunskapsprovet finns för tillfälliga serveringar till slutna sällskap för ett enstaka tillfälle.

Tillsyn

Handläggare på avdelning miljö- och bygg utför inre samt yttre tillsyn vid verksamheter med serveringstillstånd. Den inre tillsynen innebär granskning av tillståndshavarens aktuella vandel samt ekonomisk skötsamhet av verksamheten med serveringstillstånd samt verksamhetens PBI:er. Yttre tillsyn innebär besök på plats, där främst ordning och nykterhet bedöms. Även serveringsansvarig, lättdrycksalternativ, matutbud, marknadsföring etc. kontrolleras.

Tillsynsfrekvensen beror främst på tillståndshavarens verksamhetsinriktning, ålder på målgruppen, lokalisering samt öppettider. Bodens kommun genomför gemensamma alkoholtillsyner tillsammans med andra myndigheter, främst Polismyndigheten och räddningstjänsten, men även Skatteverket, miljöinspektör och livsmedelsinspektörer kan delta. Utöver detta genomför miljöinspektör/alkoholhandläggare egeninitierad tillsyn, dagtid och kvällstid. Oftast oanmält.

Förebyggande

Bodens kommun arbetar med förebyggande arbete, i synnerhet kopplat till verksamheter som vänder sig mot en yngre målgrupp. Det förebyggande arbetet görs delvis tillsammans med Luleå och Piteå kommun. Separata samverkansöverenskommelser skrivs i såna fall mellan kommunerna.

Särskilt viktiga delar i det förebyggande arbetet är:

Metoden Ansvarsfull Alkoholservering (AAS), som anordnas tillsammans med Norrbottens kommuner. Utbildningen anordnas tre gånger per år, vår, försommar samt höst. Grundstenarna i utbildningen utgörs av föreläsning inom alkohollagen (kommun samt polis), narkotikautbildning (polis), alkoholens medicinska effekter samt konflikthantering. Utöver detta kan utbildningsinnehållet variera.

Andra förebyggande utbildningsformer förekommer.

Ambitionen är att samtliga verksamheter med serveringstillstånd ska ha en specifik gäst- och personalpolicy kopplat till deras verksamhet.

Återhållsam och måttfull alkoholserving

Det är inte förenligt med alkohollagens krav på återhållsam och måttfull alkoholserving att servera helflaskor sprit, shotsbrickor, ölhinkar etc. Serveringspersonalen ska servera alkoholdryckerna till gästerna och vid det tillfället säkerställa att gästen som blir serverad är minst 18 år samt nykter/acceptabelt berusad. Självservering är ej förenligt med alkohollagen.

Spel och dobbel med alkohol är inte tillåten såsom ”beerpong” eller dyl. Det är inte tillåtet att bjuda på alkoholdryck eller att lämna alkoholdrycker som vinst i tävling.

Servering till underåriga eller överservering får inte förekomma på serveringsställen. Beroende på omfattningen samt frekvensen ska serveringstillståndet ifrågasättas och administrativ åtgärd (erinran/varning/återkallelse) ska användas. Alkohollagens skyddslagsaspekt ska alltid beaktas och ges företräde före det näringspolitiska.

Ungdomsmiljöer

Stor återhållsamhet bör gälla vid ansökningar om serveringstillstånd i samband med evenemang, exempelvis konserter, som riktar sig främst mot ungdomar. I de fall alkoholserving är aktuell på nöjesplatser är det viktigt att serveringen sker under restaurangmässiga former och att beslutet förenas med lämpliga villkor, exempelvis förordnade ordningsvakter/entrévärdar.

Serveringstillstånd ska inte beviljas i lokaler som primärt används för barn/ungdomsverksamhet. Serveringstillstånd bör inte heller beviljas serveringsställen som ligger i direkt närhet till skola, fritidsgård eller övrig ungdomsverksamhet. Undantaget är sökanden som ingår i som en del av i ett utbildningsprogram, exempelvis restaurangprogram.

Motivering

Det framgår i propositionen till alkohollagen att serveringstillstånd inte bör beviljas i närheten av skolor, fritidsgårdar eller annan ungdomsverksamhet. All ungdomstid ska vara drogfri. Den drogförebyggande verksamhet som bedrivs riskerar att motarbetas eller raseras utifall de bedrivs i närkontakt med miljöer där alkoholdrycker serveras.

Idrottsanläggningar och idrottsevenemang

Vid sport- och idrottsevenemang/anläggningar bör serveringstillstånd inte beviljas i direkt anslutning till arrangemanget. Dvs alkoholserving ska vara avskild från arrangemanget, på avgränsade restaurangdelar på anläggningen. Enligt propositionen (2009/10:125) till alkohollagen bör aldrig alkoholserving förekomma till idrottspublik på läktare, utan det ska röra sig om sedvanlig restaurangverksamhet i en avgränsad del av en idrottsanläggning.

Motivering

Miljö- och byggnadsnämndens bedömning är att alkohol och idrott inte passar ihop. Idrottsanläggningar är centrala arenor för medborgarna i samhället där mycket barn- och ungdomar vistas. Mindre kontaktytor mellan idrott/sport, ungdomsverksamhet och alkohol ökar chanserna för att alkoholdebuten förskjuts och således minskar risken för alkoholberoende och problematiken det medför.

Restaurangrapport

Verksamheter som har stadigvarande serveringstillstånd att servera starköl, vin, spritdrycker samt andra jästa alkoholdrycker ska varje år lämna uppgifter om försäljningen i verksamheten. Uppgifterna avser 1 januari – 31 december, avseende det gånga försäljningsåret. Uppgifterna ska vara registrerade hos den kommun där serveringsstället finns eller på folkhälsomyndighetens hemsida, senast 1 mars. Inkommer inte restaurangrapporten i tid kommer en förseningsavgift att debiteras samt att tillståndshavaren kan tilldelas en sanktion. Den årliga tillsynsavgiften baseras bland annat på uppgifter som framgår av restaurangrapporten